

tussen Duin & Dijk

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 19

3 ● 2020

● Foto: Theo Baas.

Heggenduizendknoop

Fallopia dumetorum

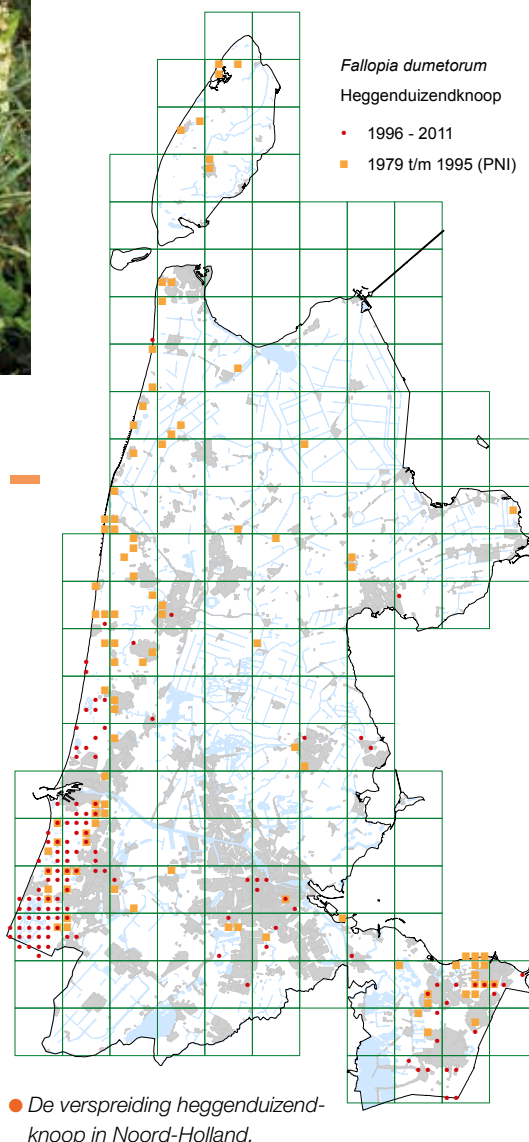
Een tweelingsoort

Kenmerken

Heggenduizendknoop is het forsere broertje van de als lastig akkeronkruid bekendstaande zwaluwtong (*Fallopia convolvulus*). Beide zijn eenjarige, klimmende planten met lang gesteelde, driehoekige, pijlvormige bladeren. De planten bloeien vanaf juli tot in de herfst. De bloeiwijze is een tros, waarbij de bloemen onopvallend zijn en een drietallig bloemdek dragen. De kleur gaat van witachtig naar rosig. In de nazomer, wanneer de planten vruchten hebben gevormd, komen de verschillen tussen beide soorten het best tot uitdrukking. De buitenste drie slippen van het bloemdek vertonen bij de heggenduizendknoop dan een brede witte rand waardoor de plant doet denken aan de in tuinen ooit zo populaire Chinese bruidssluier (*F. baldschuanica*). De tot drie meter lange stengels kunnen hele struwelen met fraaie sluiers draperen. Een hele prestatie voor een plant die voorjaar uit een enkel zaadje is ontkiemd. De bloemdeslippen omsluiten elk een driehoekig zwart zaadje dat aan een klein beukenootje doet denken. Ook hieraan zijn beide soorten goed van elkaar te onderscheiden: de nootjes van zwaluwtong meten 4-5 mm en zijn dof, die van heggenduizendknoop zijn beduidend kleiner (2½-3 mm) en glanzend.

Ecologie

In tegenstelling tot de zwaluwtong, die vooral bekend is als akkerplant, is de heggenduizendknoop een plant van voedselrijke zomen. Het is een plant van duinstruwelen, lichte rivierduinbosjes, heggen, bosranden, kapvlakten, recent gekapte hakhoutbosjes, parken, ruigten en spoordijken. Ze heeft een voorkeur voor zonnige, warme plaatsen op droge, matig voedselrijke tot voedselrijke, vaak kalkhoudende en goed doorlatende zand- en leemgrond. Vaak groeit ze in gezelschap van andere lianen als bitterzoet, hop en bosrank.

Verspreiding en trend

Heggenduizendknoop is een plant van de gematigde streken in Europa en Azië. In Nederland is ze tamelijk algemeen in de pleistocene streken, het rivierengebied en de Hollandse duinen. Daarbuiten is ze zeldzaam tot zeer zeldzaam. In Noord-Holland vinden we de plant vooral in de kalkrijke duinen en Het Gooi. Daarbuiten komt ze incidenteel voor. Omdat de provincie tijdens de tweede ronde van de milieu-inventarisatie (1996-2011) niet meer integraal op planten is geïnventariseerd, wekt het kaartje de indruk dat de soort buiten de duinen en Het Gooi op veel plaatsen is verdwenen. Dit hoeft dus niet zo te zijn. Een leuke soort om in het veld eens extra aandacht aan te besteden!

Theo Baas
baas0828@planet.nl